

Preek 29-09-2023; ds. Robert Stigter.

Bijbellezing: Jeremia 29 : 1-14

Leerlingen van Jezus, gasten met ons,

Inleiding

We zijn op weg naar een hoopvolle toekomst. Als je dat nu gelooft, ben je wel een hele grote optimist. Want er hangen allemaal donkere wolken boven ons hoofd. De oorlog in Israël en Palestina. En de dreiging van een totale oorlog in het Midden-Oosten. De oorlog in Oekraïne. De immigratie en opvang- crisis, de vertrouwenscrisis in de politiek, de bestaanszekerheids crisis, de wooncrisis. En daarbovenop nog de grootste, meest ingrijpende crisis van allemaal: de klimaatcrisis.

Grote kans dat de jongere generaties in onze kerk het slechter gaan hebben dan de generaties daarvoor. En dat hebben we al meer dan honderd jaar niet meegemaakt. Maar het goede nieuws is: het gaat bij ons in ieder geval een stuk beter dan in de tijd van Jeremia.

Context

Jeremia schrijft een brief aan de bannelingen in Babylon. Tientallen jaren heeft hij geprofeteerd en in naam van God gewaarschuwd voor wat er zou gebeuren. Want de Israëlieten waren afgedwaald van de goede weg van God. Ze dienden afgoden. En ze veroorzaakten ongekend onrecht. Ze onderdrukten de armen, weduwen, wezen en vreemdelingen. Het dieptepunt was dat ze hun eigen kinderen gingen offeren aan de afgod Moloch. Hoe diep kun je zinken.

Dus God trok zijn beschermende handen af van Israël. De Babyloniërs sloegen toe en Jeruzalem werd veroverd. Er werd een marionet geïnstalleerd op de troon van Juda en de bovenlaag van de bevolking werd als slaven meegevoerd naar Babel.

Toch zijn er onder de ballingen in Babel ook optimisten. Die de toekomst zonnig inzien. Profeten die zeggen: binnen twee jaar gaat God het juk verbreken. En mogen we weer naar huis.

Maar Jeremia neemt afstand van deze ballingschap wappies: de ballingschap gaat 70 jaar duren. Luister niet naar het nepnieuws van deze valse profeten. Deze generatie gaat Jeruzalem nooit meer terugzien.

Nooit meer Jeruzalem. Het is natuurlijk verschrikkelijk als je van huis en haard wordt verdreven. Denk aan Palestijnen in Gaza. Aan Oekraïners uit Mariopol. Aan vluchtelingen in onze eigen kerk uit Burundi of Sierra Leone, of elders. Huis en haard moeten verlaten. Op de vlucht voor geweld. Of zoals de Judeërs: meege-
nomen door de vijand.

Maar nooit meer Jeruzalem is meer dan dat. Nooit meer Jeruzalem is ook nooit meer naar de tempel. En dat is verschrikkelijk. De tempel is de plaats waar hemel en aarde elkaar raken. Waar de hemel zichtbaar, tastbaar wordt. Waar God woont en troont. Maar de tempel is niet meer. Een andere profeet, Ezechiël beschrijft hoe God nog voor de Babyloniërs komen, de tempel verlaat. De Sjechina, de aanwezigheid van God, zij verlaat de tempel. Om niet meer terug te keren. En ook na de ballingschap, na 70 jaar Babylon, nadat de tempel is herbouwd, keert God niet terug.

God is afwezig. Dat is de kern van de ballingschap. Niet meer thuis zijn bij God. God is er niet. Niet zichtbaar, tastbaar in ons midden.

De omgang met God zoeken

Is dat herkenbaar voor ons? In onze tijd. Gods afwezigheid. **Wij zoeken de omgang met God**, zegt ons missie statement. Gods verborgen omgang vinden. Lukt ons dat nog? Er is zoveel twijfel, zorgen, vragen. Er is zoveel kwaad in de wereld dat God zo ver weg lijkt.

En ik ben nog een beetje geschokt over hoe weinig mensen in Voorburg er naar de kerk gaan. In Delfgauw zei ik altijd dat we met ongeveer 2,5 procent waren. In Voorburg zitten we misschien eerder op 1 procent. Zo weinig mensen die Gods verborgen omgang zoeken, in ieder geval binnen georganiseerd verband.

God lijkt hier afwezig te zijn. Sommige theologen zeggen daarom: we zijn niet langer een christelijk land, maar een volk in ballingschap.

Hoe anders is dat in de rest van de wereld. In Afrika, waar de kerk groeit en geloof voor iedereen vanzelfsprekend is. In eigenlijk de hele wereld, buiten dat piepkleine stukje West-Europa is God dichtbij. Maar bij ons is het hard werken om Gods verborgen omgang te vinden. We zijn in de ban van rijkdom. In de ban van drukte. Zoveel machten en krachten die ons bij God vandaan houden. Gods verborgen omgang vinden. Ga er maar aanstaan. Daar moeten we het zo maar eens over hebben in de workshops. Hoe werkt dat wel of niet, voor u, voor jou? Gods verborgen omgang vinden.

Midden in die ballingschap spreek Jeremia ook hoopvolle woorden van God.

¹¹Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER. Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle toekomst geven. ¹²Jullie zullen mij aanroepen en tot mij bidden, en ik zal naar jullie luisteren. ¹³Jullie zullen mij zoeken en ook vinden, als jullie mij tenminste met hart en ziel zoeken.

Ook al heeft Israël de verbinding met God verbroken, dat wil niet zeggen dat God hen loslaat. In Babel maakt God met hen een nieuw begin. Ze zijn duizenden kilometers verwijderd van de verwoeste tempel, en toch is God erbij.

De ballingschap zal 7 keer 70 jaar duren. Dan wordt Jezus geboren. De mens in wie God bij ons komt wonen. In Jezus komt de ballingschap ten einde. God is in ons midden.

God hoort ons geroep, onze klacht. God hoort ons gebed, ons zuchten. Als we God zoeken, laat Hij zich vinden, want Hij is van niemand van ons ver weg. Laten we hem samen zoeken met heel ons hart, heel onze ziel, en heel ons verstand.

Samen. Daarover zeggen we dit: **Wij zijn een kleurrijke geloofsgemeenschap, die naar elkaar omziet.**

Ook daarover lezen we iets bij Jeremia:

⁴Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël, tegen de ballingen die Hij vanuit Jeruzalem naar Babel heeft laten voeren: ⁵Bouw huizen en ga daarin wonen, leg tuinen aan en eet van de opbrengst, ⁶ga huwelijken aan en verwek zonen en dochters, zoek vrouwen voor je zonen en huw je dochters uit, zodat zij zonen en dochters baren. Jullie moeten in aantal toenemen, niet afnemen.

De bannelingen in Babel staan in een soort wachtstand. Ze wonen in Babel, maar willen daar niet zijn. Aan de oevers van de Eufraat zingen ze treurige liederen over hoe hard ze Jeruzalem wel niet missen. Ze zitten vast in het verleden. Ze hebben geen verbinding met hun nieuwe woonplaats. En hun verbinding met elkaar bestaat vooral uit rouwen over wat er was en wat in hun leven niet meer terugkomt.

Misschien ook wel herkenbaar. Als kerk kunnen we rouwen om het verlies van het verleden. Toen er nog veel kinderen waren. Toen iedereen naar de kerk ging. Toen er nog geen sprake was van religieus analfabetisme. Toen je eigen kinderen nog gingen. Daar mogen we om rouwen. Maar het is denk ik niet goed om de toekomst van de kerk terug te zoeken in het verleden.

De boodschap van Jeremia is: kijk vooruit. Kom je tenten uit en bouw huizen, wordt burens van elkaar. Leg tuinen aan om weer aan je eigen voedsel te komen en te kunnen rusten van je arbeid. Verbind je weer met elkaar en zorg dat je als gemeenschap weer sterker wordt.

De gemeenschap opbouwen. Dat klinkt heel mooi, maar is in de praktijk nog best ingewikkeld. Zijn we echt veelkleurig? Is er ruimte voor iedereen? Is er ruimte voor jonge mensen? Om op hun eigen manier de omgang met God te leren zoeken? Is er ruimte voor hun muziek? Is er ruimte voor hen om hun talent in te zetten, in plaats van vacatures op te vullen? Is er ruimte voor nieuwe vormen van organiseren?

Ik hoor vaak van jullie dat jullie het zo jammer vinden dat er zo weinig kinderen meer zijn. En hoe blij jullie zijn met de kinderen die er nu wel weer zijn. Hoe ver kunnen we samen optrekken om opnieuw toekomstgericht kerk te zijn? Ook daar moeten we het zo over hebben.

En ten slotte: ***Wij zijn een geloofsgemeenschap die hart voor de samenleving heeft.***

Ik denk dat er veel kerken zijn die dat op hun website zetten. En dat er weinig kerken zijn die dit zo serieus nemen als De Open Hof. Want wat wordt er al lang en veel van harte verbinding gezocht met de buurt. Als u benieuwd bent wat dan en wat er voor moois gebeurt, ook daar is straks een workshop voor.

De Israëlieten in Babylon hadden dit absoluut niet in hun beleidsplan staan. Probeer het je eens in te denken. Je bent uit Jeruzalem ontvoert. Duizenden kilometers verderop moet je als slaaf werken voor de koning van Babylon. Misschien zijn je kinderen wel vermoord door de Babylonische soldaten. Het is niet voor niks dat de Israëlieten aan de oevers van de Eufraat de meest wraakzuchtige van alle Bijbelteksten hebben gedicht:

Psalm 137

*¹Aan de rivieren van Babel,
daar zaten wij treurend
en dachten aan Sion.*

*⁸Babel, weldra word je verwoest.
Gelukkig hij die wraak zal nemen
en jou doet wat jij ons hebt gedaan.*

*⁹Gelukkig hij die jouw kinderen grijpt
en op de rotsen verplettert.*

Het is een gedicht. Het is niet iets wat ze daadwerkelijk hebben gedaan. Maar het zijn wraakzuchtige wrede woorden. Gevoelens die te verwachten zijn in zo'n situatie.

Maar dan. Wat vraagt God van de ballingen in Babylon?

*⁷**Bid tot de HEER** voor de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.*

Ze krijgen de opdracht om zich opnieuw te verbinden met God. Ze krijgen de opdracht zich opnieuw te verbinden met elkaar. En krijgen de opdracht zich te verbinden met Babylon. Om het goede te zoeken voor de stad. Shalom. Vrede. Heelheid. Om bij te dragen aan de bloei van de stad.

En als dat geldt voor die Joodse ballingen die daar zeventig jaar zouden wonen in een stad die hen haatte. Hoeveel te meer geldt het dan niet voor ons op de plaats waar wij wonen?

Hoe kunnen wij ons inzetten voor de bloei van de plaats waar wij kerk zijn, de wijk Bovenveen, Voorburg en omgeving?

Allereerst dus bidden. Dat is dus niet alleen de omgang met God zoeken. Het is ook iets om te doen voor de stad, voor de omgeving. Zelf vind ik bidden best lastig. En dan heb ik het geluk dat ik het mag doen onder werktijd. Maar dan nog. Ik heb op mijn werkkamer een knielbank staan. Elke werkdag een paar minuutjes om de dingen bij God te brengen. Ik hoop dat jullie ook zo'n goede gewoonte hebben. Want als je alleen gaat bidden als je er zin in hebt, nou bij mij gaat het dan niet snel gebeuren.

Bidden voor de stad is ook jezelf laten veranderen. Want als je bid, loop je het grote risico dat je ook wordt geroepen om jezelf in te gaan zetten voor die stad. Bidden verandert jezelf. Het geeft je open ogen voor de nood in je omgeving.

En ten tweede: zoek vrede. Zet je in voor bloei. We zijn geroepen om de omgang met God te zoeken. En we zijn net zo geroepen om te zoeken naar vrede voor Voorburg. Juist als we hart hebben voor de samenleving, komen we daar God tegen. Kunnen we de verborgen omgang met God vinden. Hebben we een missie die ons samenbindt, hoe verschillend we ook zijn.

Amen.